

PORANĚNÍ HLAVY a CNS PORANĚNÍ PÁTEŘE A MÍCHY

Mgr. Dagmar Plzenská

Osnova:

- Mechanismy vzniku poranění
- Klinické projevy
- Komplikace
- Zásady poskytování první pomoci

Cíle:

- **Charakterizovat** jednotlivé typy mozokolebečního = kraniocerebrálního poranění
- **Zdůvodnit** význam komunikace při ošetřování raněných v oblasti obličeje a s mozokolebečním poraněním
- **Posoudit** na podkladě mechanismu vzniku úrazu páteře pravděpodobnou závažnost poranění
- **Vyjmenovat** příznaky poranění páteře
- **Popsat** a zdůvodnit zásady manipulace se zraněným s podezřením na poranění páteře
- **Demonstrovat** možnosti fixace páteře, navrhnout improvizované pomůcky

Poranění hlavy

- Se zachováním vědomí
- Doprovázené bezvědomím
- Otevřená mozkolebeční poranění
- Poranění obličejové, vlasové části hlavy
 - Cizí těleso v oku
 - Poleptání, popálení
 - Poranění nosu (zlomeniny), uší, hltanu, dutiny ústní (zlomeniny či vykloubení čelisti)
 - skalpace

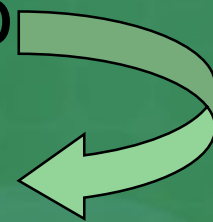
Mozkolebeční poranění

- Nejčastější příčina ➡ účinek hrubého násilí na hlavu (zlomeniny lebky – klenby, spodiny)
- **OTŘES** mozku
- **ZHMOŽDĚNÍ** mozku
- **STLAČENÍ** mozku

Příznaky OTŘESU mozku

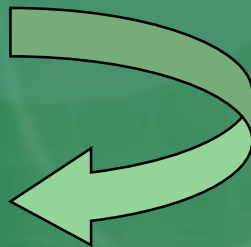
- bolest hlavy
- pocit na zvracení nebo zvracení
- nevolnost
- pacient si nepamatuje, jak se mu to stalo

■ Retrográdní amnézie

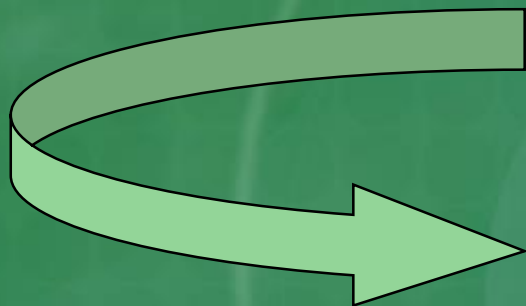

Příznaky **ZHMOŽDĚNÍ** mozku

- **déletrvající bezvědomí**
- **zmatený, dezorientovaný**
- bolesti hlavy
- Zvracení
- příznaky odpovídají **poškození určitého mozkového centra**
 - poruchy vidění
 - pohybu, apod.

Příznaky **STLAČENÍ** mozku

PŘÍČINA

většinou nitrolebním **krváčením**

- déletrvající **prohlubující se bezvědomí** často s dvoufázovým průběhem
- někdy **rozšířená zornice**, nereagující na osvit

První pomoc

- kontrola dechu a tepu
- **při vědomí** - poloha vleže na zádech s podloženou hlavou
- **v bezvědomí** - poloha stabilizovaná s vyvýšením horní poloviny těla
- Ošetření poranění hlavy
- Protišoková opatření ➡ teplo, ticho

Poranění obličejové části

■ PORANĚNÍ OKA

■ Cizí těleso

- odstranit **růžkem** čistého kapesníku
- případně oko **vypláchnout** borovou vodou nebo Ophtalem
- Při **pronikajícím poranění** oka přikládáme **krycí obvaz** na **obě oči** a doprovodíme postiženého k odbornému **ošetření**

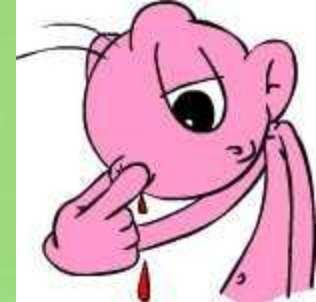

Poranění obličejové části

- **PORANĚNÍ OKA – poleptání,**
Bolest, překrvení, rány, světloplachost, otok, poruchy vizu
 - Výplach spojivkového vaku proudem čisté vody
 - Krytí obou očí
 - Polosed
 - Transport s doprovodem nebo

Poranění obličejové části

■ PORANĚNÍ NOSU - krvácení

- posadíme, hlavu předkloníme a stiskneme obě nosní křídla na 5 minut
- Poté opatrně povolujeme a kontrolujeme
- Stisk můžeme ještě dvakrát opakovat
- Pokud se nám po 15 minutách krvácení nepodaří zastavit
- Na nos přikládáme **prakový obvaz**
- **Studený** obklad ↔ čelo, zátylek

■ Bezvědomí

Poranění obličejové části

■ PORANĚNÍ DUTINY ÚSTNÍ – krvácení

- Příčina → vyražení zubu
- Tamponáda zubního lůžka 30 min → lékař
- Krvácení z jazyka, měkkého patra, nosohltanu, vnitřní strany tváře

Lícní tlakový bod, krkavice

■ poloha:

- V sedě při vědomí, v předklonu, krev odtéká do své vrstvy

- Na břicho, na boku

- bezvědomí

kontrola vědomí, tepu, dechu

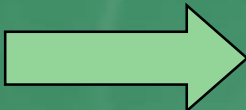
Poranění obličejové části

■ PORANĚNÍ UCHA – krvácení

■ Při vědomí

- poloha v sedě s oporou hlavy, uklidnit
- Savý obvaz

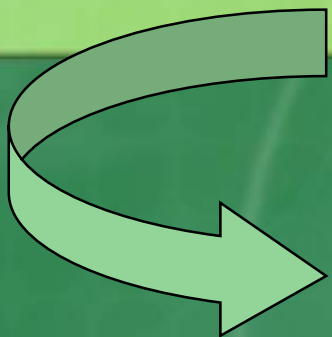
■ Bezvědomí

- Savý obvaz – **pozor**, nesmí stlačovat hlavu
-   na postiženém boku,
vypodložená ramena obvaz se nedotýká podložky
- Kontrola FF
- **Transport**, při bezvědomí

Poranění páteře a míchy

Příčiny

Pády z výšky na záda nebo na natažené dolní končetiny,

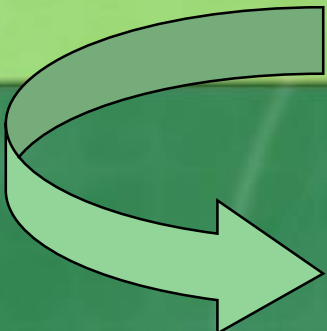
prudké prohnutí nebo rotace páteře

Úrazy

- **KOMPRESSE** – násilí působí ve směru podélné osy p.
- **FLEXE** – k poškození p. dochází nekoordinovaným pohybem, který svaly nedokážou vyrovnat protitahem
- **MECHANISMUS ŠLEHNUTÍ BIČEM** – prudké ohnutí p. vpřed nebo vzad, rychle vystřídáno opačným pohybem
- **STŘIŽNÝ POHYB S ROTACÍ**

Poranění páteře a míchy

Příznaky:

V místě poranění páteře bolest
Ochablost až nemožnost pohybu těla
a končetin **pod místem poškození**
V daném místě páteře může být
krevní výron

Příznaky:

- Bolest, otok, krevní výron
- poruchy hybnosti, čítí, ochablost = mícha
 - Krční páteř = všech 4 končetin
 - Hrudní a bederní = dolních končetin + poruchy vyprazdňování
- Nedostatečné dýchání, zástava D+O = mícha, vyšší partie krční
- Nepřirozená poloha raněného

Poranění páteře a míchy

■ První pomoc:

co nejméně s postiženým pohybovat

- poloha **vleže** na zádech **pevná rovná** podložka **bez vypodložení** hlavy při ošetřování přidružených poranění

při vyprošťování, přetáčení nebo odsunu z místa nebezpečí **NE rotační** pohyby a prudká prohnutí páteře

- bezvědomí, s podezřením na poranění páteře
zajistit průchodnost DC trojitým manévrem

POUŽITÉ INFORMAČNÍ ZDROJE:

- KELNAROVÁ Jarmila a kol. *První pomoc I. Pro studenty zdravotnických oborů*, Praha:Grada, 2007. 112 s. ISBN 978-80-247-2182-8
- KELNAROVÁ Jarmila a kol. *První pomoc II. pro studenty zdravotnických oborů*, Praha : Grada, 2007. 184 s. ISBN 978-80-247-2183-5
- BERÁNKOVÁ Monika, FLEKOVÁ Anna, HOLZHAUSEROVÁ Blanka. *První pomoc pro střední zdravotnické školy*, Praha : Informatorium, 2002. 199 s. ISBN 80-86073-99-8
- KURUCOVÁ Andrea. *První pomoc, pracovní sešit pro studenty SZŠ a zdravotnických lyceí*, Praha: Grada, 2008. 136 s. ISBN 978-80-247-2168-2
- <http://www.zachranny-kruh.cz>

Děkuji za pozornost